



Dato: 17.10.2005

Gårdhusbebyggelsen
Hvidtjørnen 2 - 56
2791 Dragør

att.: Naboer og genboer

Vedrørende: Vedligeholdelse af udvendigt træværk

Alt forfalder og alt skal vedligeholdes. Cykler, biler, ja, selv koner og kærestes. Her drejer det sig om vort udvendige træværk:

Træbeklædte facader, udvendige døre og vinduer

Træbeklædningen er vacuumimprægneret savskåret fyr vandret opdelt med høvlede vacuumimprægnerede profillister. Udvendige døre og vinduer har fået samme imprægnering og tilmed er vinduerne ydermere blevet overfladebehandlet med konserverende olie. Alt i farveløs udførelse. Hvorledes en sådan behandling tager sig ud efter 35 års forløb, kan betragtes i Hvidtjørnen nr. 50. Her har vejrligets indvirkning fået lov til at lade træet patinere med sin naturlige farve, som tegner sig forskellig efter verdenshjørnerne. Træet har fået lov til at leve.

På trods af anbefalinger og advarsler her fra, har skiftende beboere imidlertid misfarvet deres huse ved at investere i forskellige såkaldte imprægneringsvædsker som husene så desværre er blevet sølet ind i. Naturligvis i den bedste mening. Når jeg skriver 'såkaldte' er det fordi der ikke findes noget træ, der sukker efter imprægneringsvæske sådan som det forhandles i dag. 'Den siger GORI' er således et mere sjovt reklameslogan, end det er eksakt viden.

Generelt har de såkaldte imprægneringsvædsker følgende sammensætning: 82 % petroleum, 16 % mineralsk terpentin og 2 % fungicid. Hertil kommer eventuelle pigmenter.

Fyrretræ er fra naturens hånd imprægneret med harpiks. Denne harpiks ødelægges man ved at påføre træet petroleum og mineralsk terpentin, og når de petrokemiske produkter er fordampet efterlades træet åbent for indtrængning af vand. Fugt i træ medfører risiko for råd- og svampeangreb, og det er så her fungiciderne er virksomme.

Men jeg synes, det er lidt synd for træet.

Linolie! Det er linolie – jomfruolie - naturens eget produkt, der er sagen!

Når træ ældes sker der en vis udtørring. Det sprækker. Ikke fra den ene ende til den anden. Små fine sprækker, som gør træoverfladen hygroskopisk, og her nytter det ikke noget, at smøre det ind i petroleum, som blot fordamper igen. Næh, linolie. Fordi linolie er meget finmolekylær, og derfor har en stor indtrængningsevne.

Herudover har linolien den egenskab, at den ikke tørrer, som andre olier vil gøre, den ilter. Under iltningprocessen sker der en temperaturstigning, og linolien får en blivende volumenforøgelse på 18 – 20 %. Såfremt forholdene er optimale, hvilket vil sige at der er UV-stråling til stede. Ikke direkte sol, men erfaringen viser, at gråvejrs er det bedste.

Linolie er det eneste byggemateriale, der har den egenskab, at det kan trænge ind i de fineste revner, for derefter at udvide sig, således at træet stabiliseres i sin struktur. Denne ekspansion foregår over 3 døgn, og herefter hærder olien i op til 28 døgn, og efterlader træværket med en styrket overflade, der tilmed er diffusionsåben.

Imidlertid er linolien næringsrig. Den kan spises. Også af mikrober og svampe. Skal den derfor bruges udendørs, hvilket der jo er tale om her, skal den tilføres fungicider. Som al anden imprægneringsvæske nødvendigvis skal. Herfra dog undtagen trætjære, som er imprægnerende i sig selv. Men herom senere.

Behandling af udvendigt træværk

Ru savskåret træ: Afbørstning med stiv kost.
 Høvlet træ: Let afslibning med fint sandpapir. Afbørstning.
 Ru og høvlet træ: Påføring af linolie i tynde opstrøg til mætning.
 Efter 1 times forløb aftørres alle behandlede flader med en klud

Så nemt er det! I fald vinduerne kan suge mere olie, gentages behandlingen tidligst efter 3 døgn forløb.

Pensler rengøres i sæbevand. Kluden bortskaffes i det fri. På grund af temperaturstigningen er sådan en olieklud selvantændelig, så pas på!

Visse producenter af linolie har ikke fattet en dyt af det hele, og har blandet op til 15 % terpentin i olien. Herved ødelægges netop oliens positive egenskaber, idet de 15 % jo blot fordamper og efterlader olien uden volumenforøgelse. Så køb den rigtige olie.

Jeg kan anbefale Damson grundingsolie med fungicid, og såfremt det ønskes, arrangere et fælles indkøb. Storkøb er normalt billigere end detailhandel.

Damson Paint Int. As tlf: 63 95 56 66
 Teknikvej 51
 5260 Odense

Behandling af sternbrætter

Sternbrædderne er ru savskårne 5/4" brætter. Oprindelig sortimprægnerede med karbolineum. Vedligeholdelse bør ske med rigtig trætjære blandet med rå linolie. Trætjære indeholder resorcinolie, som er svampedræbende og hudstimulerende, og som dufter som et helt vikingeskibsmuseum..

Sternbrædder: Afbørstning med stiv kost.
 Strygning med trætjære til mætning af overflade.
 Aftørring af 'fede' kanter efter 24 timers forløb.

Pensler rengøres i sæbevand, og stænk på murværk kan fjernes med terpentin.

Anskaffelse af træbjære.

Det er lykkedes mig at skaffe 400 l træbjære fordelt på 2 stk. 200 liters tromler. Beboerforeningen i Dragør gamle by har fået den ene tromle, og vi i gårdhusbebyggelsen har den anden, og begge tromler står på Dragør Bevaringslager ved Amagermuseet i Store Magleby, hvor vi vederlagsfrit kan hente træbjære til eget forbrug ved henvendelse til:

Bo Sillemann, mobiltf: 22 78 43 40

I fald Bo ikke er til stede, har man nøglen til bevaringslageret på museet, men det kan anbefales, at Bo er med ved udleveringen, idet tromlerne skal lægges ned, når man tapper af dem. De er foreløbig tunge a.h.t.

Jeg vil foreslå, at man tager en gammel 5 liters benzindunk, hælder 1 liter rå linolie heri og fylder op med træbjære. Det resulterer i en lind og strygbar bjære, som også trænger ind i træet. Den foreslåede mængde er tilstrækkelig til 3 behandlinger, som kan foretages med 5 års mellemrum. Med en dristig kalkule er der bjære nok i sådan en dunk til de næste 15 år! Alternativt kan man slå sig sammen tre naboer ad gangen, og så har i hvert de to ikke problemer med at have dunken stående.

Set fra en anden vinkel ville det måske være hensigtsmæssigt at slå sig sammen flere naboer ad gangen, så Bo ikke skal rende til og fra uafsladelig – han gør det jo kun for sin fornøjelses skyld.

Med venlig hilsen

Ole Storgaard

PS:

Har man selv eller har tidligere ejere været så selvrådende, at træfacaderne er smurt ind i en brun substans, der giver associationer af noget, der lugter ilde, skal man dog ikke fortvivle. Ovennævnte vedligeholdelsesanvisning er alligevel gældende – og skulle man få øjnene op for naturens skønhed, kan man jo gøre som Morten Iversen i nr. 42 gjorde, han sleb det hele af og byggede op med en linoliebehandling med et, synes jeg, flot resultat.

Er den tidligere vedligeholdelse imidlertid foretaget med en plastikmaling for eksempel GORI 55, hjælper næsten ingen kære mor. I så tilfælde skal afrensningen foretages i bund, idet plastmalingen ikke er diffusionsåben, og bevirker at det underliggende træ bliver nedbrudt.